

Латышскія дарогі Францыска Скарыны

У суседняй краіне доўжацца Дні беларускай культуры, якія прысвячаюцца 525-м угодкам знакамітага ўсходнеславянскага асветніка і першадрукара

Краслава. Алёна Лазарава, Алёна Міцкевіч, Станіслаў Валодзька

Праект — вялікі і грунтоўны

Даследчыкі жыцця і дзейнасці Францыска Скарыны ведаюць пра скарынаўскія мясціны ў Вільні-Вільнюсе, а звестак пра ягоныя вандроўкі па землях Латвіі — няма. Аднак сёння можна гаварыць і пра латышскія дарогі Скарыны — дзякуючы вялікаму культурна-асветніцкаму праекту, які рэалізуюць супляменнікі

з Саюза беларусаў Латвіі. Наша газета інфармавала чытачоў ("Пад знакам Францыска Скарыны", ГР №37, 1.10.2015), што Дні беларускай культуры ў Латвіі доўжацца больш за месяц і прысвячаюцца 525-м угодкам асветніка і першадрукара. У тым жа нумары — аповед пра гурт "Лянок" з Елгавы, якім кіруе Марыя Елісеева: гэта таксама ўдзельнікі Дзён. Паводле праграмы, Елгаўскае беларускае таварыства "Злата" падключылася да праекта СБЛ 17 кастрычніка, праз два дні

Екабпілс. Валянціна Дарашчонак (злева) і Валянціна Піскунова

— Елгаўскае беларускае таварыства "Лянок", а 21-га — Ліепайская беларуская абшчына "Мара".

"Адкрыццё Дзён адбылося 11 верасня ў Рэзэзнэ, зала, дзе праходзіла ўрачыстасць, была перапоўнена, — паведаміла ў рэдакцыю наўздагон першай публікацыі, імкнучыся прыцягнуць большую ўвагу да падзеі, кіраўніца СБЛ Валянціна Піскунова. — Удзельнічалі ў мерапрыемстве ганаровыя госці з Беларусі: першы намеснік дырэктара па навуковай рабоце Цэнтра даследаванняў культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі Аляксандр Лукашанец, намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, ён жа старшыня Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў Аляксандр Суша. Прысутнічаў Генконсул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір

Клімаў. Усіх вітаў мэр Рэзэзнэ Аляксандр Баргашэвіч і актывісты Саюза беларусаў Латвіі".

Усяго ў праграме Дзён — больш за дзясятка мерапрыемстваў па ўсёй Латвіі. Урачыстасці, святочныя канцэрты прайшлі ў гарадах Віляны, Даўгаўпілс, Лудза, Зілупэ, Краслава, Екабпілс, Дагда, Ліваны. Закрыццё Дзён запланавана ў Рызе, у Латвійскай нацыянальнай бібліятэцы, на 31 кастрычніка — вялікую ўрачыстасць там ладзяць Саюз беларусаў Латвіі ды мясцовае Беларускае таварыства "Прамень".

Мяркуем, чытачам будзе цікава даведацца пра канкрэтыку вандровак Францыска Скарыны па Латвіі. Падаем допісы ад няштатных аўтараў пра падзеі ў Краславе (23 верасня) і Екабпілсе (26 верасня). → **Стар. 3**

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Латышскія дарогі Францыска Скарыны

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Суполка "Вясёлка" і яе сябры

Дом культуры горада Краславы ўпрыгожаны і гатовы да свята. У ім — выстава скарынаўскіх кніг з фондаў Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. На святочны канцэрт, прысвечаны 525-м угодкам Францыска Скарыны, запрасіла сяброў (а іх, мы ўпэўніліся, нямала) мясцовае Беларускае таварыства "Вясёлка". Адкрыла вечарыну старшыня суполкі Святлана Стэльмачонак. Яны разам з вядучай апавядалі пра жыццёвыя шляхі першадрукара, расказалі пра грамадзянскі подзвіг вучонага і асветніка — друкаванне кніг кірыліцай на старабеларускай мове, зразумелаі кожнаму жыхару краіны. Менавіта скарынаўскія друкаваныя кнігі, дарчыні, і былі першымі на землях Усходняй Еўропы.

Потым пачаўся цікавы канцэрт. Выступіў музычны ансамбль "Куток" суполкі "Вясёлка", пасля — вучні школы "Varaviksne" з факультатыва беларускай мацярынскай культуры. Свае песні падаравалі госці: гурт народнай беларускай песні "Купалінка" з Даўгаўпілса. Вядомы паэт з Даўгаўпілса, член Саюза пісьмнікаў Беларусі Станіслаў Валодзька расказаў пра сваю паездку на Бацькаўшчыну, у Шчучын — сёлетнюю сталіцу Дня беларускага пісьменства. Свята і там прысвечалася юбілею Францыска Скарыны, напшчадкі ўшанавалі яго памяць устаноўкай пліты са словамі-запаветам асветніка наступнікам: "Любіце і шануйце, як святыню, роднае слова, з якім вас літасцівы Бог у свет пусціў". Станіслаў чытаў свае вершы, якія цёпла былі сустрэтыя гледачамі. І зноў на сцэне — мясцовыя таленты. Музычны калектыў "Рэтра" краслаўскага Дома культуры натхнёна спяваў на трох мовах: беларускай, рускай, латгалскай. Ансамбль "Varaviksne" ўвогуле ўсіх здзівіў, выканаўшы цудоўнае папуры з народных песень: беларускіх, польскіх, рускіх, украінскіх, латышскіх, латгалскіх. А музычны калектыў "Накцюрн" парадаваў слухачоў цікавай аранжыроўкай сучасных песень і чысцінёй акапальнага гучання. Шчыра, задушэўна некалькі песень праспяваў ансамбль рускай песні "Ивушка".

Лейтматывам канцэрта была думка: Латвія, нібы вясёлка, увабрала ў сябе фарбы розных культур. У краіне ёсць месца ўсім, хто працуе, паважае іншых людзей і адкрыты да сяброўства. Пра тое казала ў вітальным слове і Алёна Лазарава, член Кансульцатаўнага камітэта нацменшасцяў пры міністэрстве культуры Латвіі. Ад імя Саюза беларусаў Латвіі госця з Рыгі ўручыла актывістам суполкі "Вясёлка" Падзячныя лісты. Пра добразычлівасць і гасціннасць мясцовых беларусаў гаварыў Генконсул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір Клімаў: "Пасля такога цудоўнага канцэрта хочацца павіншаваць вас, краслаўчане, з актыўнай дзейнасцю беларусаў у Краславе. У суполцы "Вясёлка" вельмі многа сяброў: глядзіце, якія таленты да вас на свята прыехалі, прыйшлі, каб парадаваць сваім мастацтвам".

Напрыканцы вечарыны Святлана Стэльмачонак дзякавала адміністрацыі школы "Varaviksne" за дапамогу, а ўсім выступоўцам — за радасць, якую яны падаравалі гледачам. Святлана парадавалася, як арганічна дзейнасць беларускай суполкі ўліваецца ў культурнае жыццё горада.

Алёна Міцкевіч, член праўлення Саюза беларусаў Латвіі

Ёсць "Спатканне" ў Екабпілсе

Екабпілскі народны дом гасцінна расчыніў дзверы для свята. Усмешкай сустракала гасцей і жыхароў горада Валянціна Дарашчонак, старшыня Екабпілскага беларускага таварыства "Спатканне", член праўлення СБЛ. Усіх нас частавалі дранікамі, салам з цыбуляй, былі і селядзец з бульбай, і паштэт ды іншыя беларускія прысмакі. Кожны змог пераканацца, што гасціннасць — нацыянальная рыса беларусаў. У Народным доме была і "спажыва для душы": выстава кніг Скарыны, перавыдадзеных апошнім часам у Беларусі, а таксама кнігі пра яго жыццё і дзейнасць.

Поўная зала гледачоў! Канцэрт адкрыла В. Дарашчонак. Усіх вітала Валянціна Піскунова, старшыня СБЛ. Яна гаварыла: з беларускай зямлі родам шмат вядомых і таленавітых асоб, якія ўзбагацілі беларускую і сусветную культуру, літаратуру,

Яркія моманты Дзён культуры Беларусі ў Латвіі

навуку. Яны сталі сімваламі, гонарам беларускай нацыі. Сярод іх і выпускнік Кракаўскай акадэміі ды Падуанскага ўніверсітэта, адзін з найбольш адукаваных людзей тагачаснай Еўропы, гуманіст і асветнік, "доктар васьмі вольных навук Францыск Скарына са слаўнага беларускага горада Полацка". Знакамітымі словамі Скарыны пра птушак, звяроў, рыбаў і чалавека, якія да месца, дзе нарадзіліся, "вялікую ласку маюць", ураджэнка Гомельшчыны выказала і сваю любоў і да Айчыны-Беларусі, і да нашай другой Радзімы — Латвіі. Ініцыятар правядзення Дзён беларускай культуры ў Латвіі Алёна Лазарава, старшыня таварыства "Прамень" з Рыгі, падкрэсліла: менавіта дзякуючы Скарыне з'явіліся першыя друкаваныя кнігі на старабеларускай мове. Сёння тэма выдання — нацыянальныя святыні, сімвал старажытнай беларускай культуры. Як запавяда нам даносіцца з далечы XVI стагоддзя мудрыя словы Скарыны: "Любіце кнігу, бо яна — крыніца мудрасці, ведаў і навукі, лекі для душы".

Генконсул Беларусі ў Даўгаўпілсе Уладзімір Клімаў, які ўпершыню з афіцыйным візітам наведваў Екабпілс,

падарыў суполцы "Спатканне" 5 тамоў энцыклапедыі "Рэспубліка Беларусь". Намеснік мэра горада Айвар Крап падкрэсліў: народ, які паважае і шануе сваю культуру — моцны народ. Валянціна Дарашчонак падзякавала Екабпілскай гардуме за дапамогу ў правядзенні мерапрыемства.

Канцэрт поўніўся музыкай, песнямі, танцамі, вершамі, праходзіў з размахам: дзякуючы і талентам, і арганізацыйным здольнасцям актывістаў суполкі "Спатканне". Яркі выступілі ансамблі беларускай народнай песні: і мясцовы "Завіруха", і "Надзея" з рыжскай суполкі "Прамень". Прыгожыя фарбы ў палітру свята прыўнеслі ансамбль украінскага таварыства "Явір" і дуэт "Чар зілія", танцавальная група польскага калектыву "Rodacy", ансамбль рускага таварыства "Роднік" ды ансамбль рускай песні "Барыня" — апошні з Крустпілскага дома культуры. Хораша глядзеўся і ансамбль "Злата" Елгаўскага беларускага таварыства "Злата". Валянціна Дарашчонак цікава, даходліва распавяла пра жыццё і дзейнасць Францыска Скарыны, гучалі ягоныя словы і ў перакладзе на латышскую

мову Ліліі Кірылавай. Радуе, што прадстаўнікі ўкраінскага і рускіх таварыстваў таксама выконвалі песні на беларускай мове. Спявачка Ніна Памялава, напрыклад, уклала ўсю душу ў песню пра Беларусь. Ансамбль таварыства "Роднік" выканаў песню "Каваль" — на словы Станіслава Валодзькі, потым ансамблю "Барыня" падпявалі гледачы: "У суботу Янка ехаў ля ракі/ Пад вярбой Алёна мыла ручнікі..."

Гурт "Завіруха" спяваў "Хлеб ды соль", "Беларусь — імя святое", "Ехаў Ясь на кані", жартоўную песню "Панкацітан", а Міхаіл Прановіч прачытаў верш Яніса Райніса на латышскай мове. Арттысты "Надзея" выступілі ярка, з танцамі, прыскокамі ды зайгрышамі. Малайцы! Спявалі "Вішнёвы сад", "А ў полі крыніца", "Ой, аралі хлопцы ніву". Юсіф Цыгановіч, старэйшы сябра суполкі "Прамень", саліст ансамбля "Надзея" хораша прачытаў верш "Я — беларус". Пахвалім і малады гурт "Злата" з Елгавы: добры рэпертуар, арттысты ўпэўнена трымаюцца на сцэне, а калі Зэнта Трэцяк запрасіла ўсіх танцаваць, прыгожа закруціліся пары ў вальсе, то атмасфера свята стала яшчэ цяплейшай. Дарэчы,

спадарыня Зэнта — дэпутат XII Сэйма Латвіі, член праўлення СБЛ, старшыня Елгаўскага беларускага таварыства "Злата". Яна павіншавала ўсіх з Днямі беларускай культуры. Старшыня таварыства воінаў Афганістана Андрэйс Рутко выказаў падзяку ад імя сваіх сяброў суполцы "Спатканне", яе кіраўніцы Валянціне Дарашчонак за плённую супрацу, пажадаў беларусам і надалей рухацца па жыцці з песнямі, танцамі ды ўсмешкамі. Было шмат кветак, падарункаў, добрых слоў, апладысмантаў.

Пасля канцэрта гаспадыня свята Валянціна Дарашчонак запрасіла ўсіх у "Беларускую хатку", гэтак стылізаваны пакой. З парога сустракае гасцей бусел, а ў хаце ёсць абраз з вышыванымі ручнікамі, печка з дрывамі, чапялой, патэльніяй. Яшчэ самавар, калаўрот, начоўкі з дрэва, вугальны прас. І сурвэткі, вязаныя кручком, вышыванкі, голая падборка кніг... На пачэсным месцы — дыван з выявай Еўфрасінні Полацкай, падараны суполцы Пасольствам Беларусі ў Латвіі. Заступніцу Беларусі сябры "Спаткання" лічаць і сваёй заступніцай, штогод 5 чэрвеня адзначаюць дзень памяці Прападобнай.

Як заведзена ў беларускіх хатах і вялікіх сем'ях, багатыя сталы былі накрыты для сяброў і гасцей. Частавалі нас дранікамі з мачанкай, іншымі прысмакамі, у тым ліку каўбасою "пальцам пханаю". Былі і "пяцелькі" (хвораст): такую смакату на Віцебшчыне вяскоўцы абавязкова нясуць "на адведкі". Нізкі паклон вам, сябры-беларусы, за шчырасць і гасціннасць, за цёплы прыём! Вы хораша папрацавалі, каб свята адбылося! Спадзяемся на новыя сустрэчы — бо і сама ж назва суполкі "Спатканне" дае такую надзею.

Іна Олесавя, г. Екабпілс